

Waksina

Category: Kitapcy, Medisina

написано kitapcy | 23 январа, 2025

Waksina WAKSINA

1965-nji ýyl. Iskenderunda doguldy. Heniz üç ýaşyndaka ene-atasy Germaniýa iş gözläp gitdi.

Ene-atasy nemesçe gowy bilmänsoň, öýde-de hemişe türkçe gürlenensoň, ýeterlik derejede dil öwrenip bilmedi, şonuň üçin oňa başlangyç bilim berýän mekdepde okamak kyn düşdi.

Nemes bilim sistemasy ýüz görmezekligi bilen tapawutlanýardy, mugallymlary oňa «bu çaganyň okan zady bolmaz» diýdiler, sapaklaryna ýetişip bilmeýän we bilim alma üşügi pes çagalaryň iberilýän «hauptschule» internatyna iberjek boldular.

Türkleriň Germaniýa iş gözläp gidýän ýyllarynyň başydy, ene-atalar heniz nemes dilini gowy bilmeýändikleri üçin on münlerçe çagajyklarymyz zehini açylman zaýalanyp gitdi...

Emma onuň maňlaýy çuwdi...

Onuň diýseň adamkärçilikli nemes goňşulary bardy, ol onuň elinden tutdy, ene-atasynyň deregine mekdebe gatnatdy, ýakyn hossary deý ene-atalar ýygnagyna gatnaşdy, «beýtmäň, diňe sapaga ýetişiksizligi bilen beýle karara gelmäge hakyňyz ýok, belkäm, çaga biziň hemmämizden akylllydyr, ýöne dil bilenok, öz sözünü düşündirip bilenok, siz oňa şert döretmäge borçly ahyryn!» diýdi.

Nemes goňşynyň yhlasy onuň durmuşynyň öwrülişik nokady boldy.

Mugallymlar yrza boldy, gaýtadan mekdebe aldylar. Ol özünü görkezmegiň hötdesinden geldi.

Kýoln uniwersitetiniň medisina fakultetini tamamlady. Professor derejesine ýetdi. Professor Ugur Şahin.

Özlem bilen tanyşdy. Stambulda dünýä inen Özlem Türeji. Olaram edil Uguryň maşgalasy ýaly Germaniýa iş gözläp gelen maşgalady. Onuň kakasy hekimdi. Özlem kakasynyň ýolundan gidip, Saarland uniwersitetiniň medisina fakultetinde okady.

Nikalaşdylar. 2008-nji ýylda «Biontech» biotehnologiýa şereketini esaslandyrdylar. Rak keseliniň bejergisine üns

berdiler. Olar şeýle bir umytlandyryjy açyşlary etdiler welin, nemes derman senagatynyň iň uly baronlary doganlar Andreas we Tomas Strüngmanlaryň ünsüni çekdiler.

Hersi aýratynlykda dört milliard dollarlyk şahsy baýlygy bilen dünýäniň iň baý adamlarynyň sanawynda ýer alan doganlar Strüngmanlar Ugur Şahin bilen Özlem Türejiniň şereketiniň hasabyna 180 million dollar geçirdiler.

ABŞ-nyň maýa goýum şereketi «Fidelity», iňlisleriň maýa goýum şereketi «Janus Henderson» hem olara pul goýdy. Nemesleriň maýa goýum şereketi «MIG Fonds», Ýewropanyň maýa goýum banky, hatda nemes hökümeti-de olardan kem galman Ugur Şahiniň hasabyna pul barsyny geçirdiler.

Soňam Bill Geýtsiň ünsüni çekdiler. «Bill & Melinda Gates» fondy olara 100 million dollar pul goýdy.

Olar ABŞ-nyň tehnologiýa biržasy «Nasdaq» bilen bile halka açyldylar.

«Biontech» şereketinde şumat 1.100 adam işleýär. Olaryň alymlyk derejesindäki ylmy işgär.

Wirislary imitasiýalaýan nanoparçajyklary kämilleşdirdiler, adama aýratynlykda ýörite waksina öndürüp, rak keseliniň bejergisinde umyt döretdiler, altmyşdan gowrak patent aldylar. Şereketiň häzirki býužeti dokuz milliard dollar!

Germaniýanyň, ABŞ-nyň iň abraýly medisina baýraklaryny aldylar.

Aslynda men bulary Türkiýäni dolandyryýanlar utansynlar diýip ýazýaryn...

Eýran olary derejeledi, ýörite baýrak bilen sylagladý. Bäş aý mundan öň Tähranda geçirilen dabarada Eýranyň iň abraýly medisina baýragy professor Ugur Şahine gowşuryldy.

«Biontech» şereketiniň Ylmy geňeşine şweýsariýaly professor Rolf Zinkernagel başlyklyk edýär. Professor Zinkernagel medisina boýunça Nobel baýragynyň eýesi!

Indi bolsa üns beriň:

Häzir dünýä boýunça koronawirusyň waksinasyny öndürmäge iň gowy mümkinçiligi bar diýip görkezilen dokuz sany şereket bar. Olaryň biri «Biontech»! Professor Ugur Şahin bilen Özlem Türejiniň şereketi.

«Biontech» golaýda Hytaýyň maýa goýum giganty «Fosun International» bilenem şertnama baglaşdy.

Hytaýlylar häzirlikçe 135 million dollar geçirdiler.

«Fosun» şereketi geçiren pulunyň deregine waksina Hytaýda dolanşyga girizilende şereketiň aksiýalaryna «Biontech» bilen bile eýeçilik etmeli.

«Biontech» amerikanlaryň derman öndüriji şereketi «Pfizer» bilenem şertnama baglaşdy.

«Pfizer» 120 million dollary şobada geçirdi. Amerikanlar jemi 305 million dollar geçirmeli.

«Pfizer» geçiren pulunyň deregine waksinanyň Hytaýdan başga ýurtlardaky aksiýasyna «Biontech» bilen bile eýeçilik etmäge hukuk gazandy.

«Biontech» medisina ylmynda ady “BNT162” bolan waksinanyň kliniki synaglaryna aprel aýynyň ahyrynda başlamaly.

Görýäňizmi:

Germaniýanyň birwagtky döreden mümkinçiliginden peýdalanyp galan iki sany türküň dünýäni halas etme ähtimallygy bar.

«Germaniýa bize görübilmezçilik edýär» diýýänler halka iki sany mürrük maskany paýlap oňaranoklar, gardaşym.

Birmahallar Germaniýa «gamly watan» diýýärdik...

Tarykat-jemagat-zyrrajym jahyllar koalizasiýasyndan ýaña bu ýerler indi «gam-gussaly watana» öwrüldi.

Ýylmaz ÖZDIL.

07.04.2020 ý, «Sözcü» gazetini.

Terjime eden: Guwanç MÄMİLİYEW,

Stambul uniwersitetiniň talyby. Medisina